

"Rörelse IV" 53 x 38 x 22 cm, Gunilla M. Åkesson©BONO 2006
Foto: Vidar Helle

ENIGMATISK ENERGI

Undertegnede har over en lang periode fulgt Gunilla Åkessons keramiske kunstobjekt – på avstand. Nå skal jeg skrive om dem, og det krever utfordrende nærhet. Har lest andre anmelderes tekster, også hennes egne, om disse helt spesielle keramiske arbeidene som for en betrakter kan framstå som både vakre og frastøtende på same tid. Samtidig som de kan dveles ved og gi ro, kan de også gjennom sin organiske ekspressivitet virke foruroligende – puster de, er de levende? Gunilla har selv skrevet en del om arbeidene sine, og uttrykker seg i tillegg ved poesi, gjennom språket har hun aktivt ville innvie oss i kodene for sin egen kunstpraksis. Nå trengs ikke så mange forklaringer lenger, sier kunstneren selv, alt sitter så klart i hendene, ikke bare i hodet. Kommunikasjonen med Gunillas verk går også trolig best gjennom sansing mer enn ved distansert, intellektuell tilnærming. Gjenstandene er mangetydige - men jeg vil lytte til dem, og prøve å forstå.

Først vil jeg gjerne se Gunillas virke som keramiker i et tidsperspektiv, og da er hennes egen fortelling om personlig utvikling og sammenhengen mellom denne og kunstnerisk uttrykk interessant å forholde seg til. Hun er blitt lysere, lettere - og både form, struktur og overflate har med dette tatt nye retninger parallelt med at teknikken har forandret seg. Massive former, bygd opp av flak av utkjevlet leire lag på lag med tørr glasur i mørke toner har blitt erstattet med modellerende pølseteknikk som gir hule og lette objekter. Glasuren er ikke lenger matt, den er blank og rennende - og i overflod. De siste skulpturene er også slående feminine, dette blir understreket av en lys skimrende glasur med perlemorskarakter. Det kvinnelige har også vært til stede tidligere, men ikke så åpenbart som i de senere verkene. Mange av formene er direkte erotisk sanselige, og med glasuren blodrødt dryppende.

De til dels biomorfe gjenstandene kan gi assosiasjoner til noen av surrealistene Jean Arps små skulpturer fra 1930-tallet, som "Human Concretion" eller "Hybrid Fruit Called Pagoda", men tankene går også til Frida Kahlos bilder av løsrevne organer fra hennes egen kropp på operasjonsbordet. For Gunillas små skulpturer ligner ofte på noe en synes å ha sett, de representerer noe kjent, men likevel klarer en ikke å beskrive hva det er.

Formene antyder noe som kommer innenfra, eller er de reminisenser fra en fjern fortid - skylt i land fra havet? For meg framstår de tydeligst som organ tilhørende en menneskelignende kropp: hjerter, lunger, blærer og hva som ellers måtte finnes der inne. De er levende – og puster selv – noen av dem er vakre, andre fører tankene til lemlestelse og død. De har lidd, og vrent seg i smerte i det de har blitt løsrevet fra sitt opphav, og en føler en slags medlidenhet med dem.

Gunilla vil gå dypt i møte med seg selv, hun vil tilbake – til dører som har blitt lukket – og åpne dem igjen. Hun har opplevd at prosessene har stoppet opp, at hun har møtt hindringer som det tok lang tid å bearbeide eller komme "forbi", før hun kunne gå inn i nye rom. I diktet "Rörelse i stillstand" sier hun det slik:

*Jag kommer inte längre
händerna förlamas
riktningen försvinner
Rörelsen...
Det är ingenting*

Ingenting

Absolut ingenting

*Tystnaden förstummas
Rörelsen tystnar
Fryser.*

("Rörelse i stillstånd" G. M. Åkesson 2001)

Gunilla skildrer den kreative prosessen som en slags hermeneutisk sirkel – der hun stadig kommer tilbake til samme punkt, med ny erfaring, og går videre i nye sirkler fra dette punktet. Sammenhengene som over tid har falt på plass er praktisk talt synlige, nå lager hun forbindelse mellom flere av objektene – de blir koblet sammen gjennom tunnellbroer, går inn i hverandre. Formene er enda mer perforerte, lyset får trenge inn gjennom hullene, og hvis vi vil kan vi kikke inn.

Hullene oppfattes ikke som en del av en ornamentikk, de er mer nødvendige følger av den animafunksjonen som organismene trenger for å leve sitt eget liv. Ornamentikk er ikke en del av denne keramikeren måte å uttrykke seg på, overflatepreget dannes gjennom måten glasuren får ulik fargevariasjon og tykkelse i brytningen med form og materiale. Det er det pustende preget ved objektene hennes som er det mest utfordrende for meg som betrakter. De er tause og gåtefulle, men likevel kommunikative - og lar meg ikke gå uberørt forbi. Fordi det er noe menneskelig ved dem, fremstår de på en måte som noe eller noen, og disse noen krever å bli tatt hensyn til. De lar meg ane at de vet noe om livet som jeg ikke vet.

*För ditt inres öga
Står sanningen klar*

*Törs du
att
se den?*

*Du är iaktagen
av
din egen sanning*

*Alltid
står den där
och*

väntar...

på dig.

("För ditt inre öga", G.M Åkesson 1999)

En sterk vilje til å ville konfronteres med seg selv, og dermed også verden som vårt felles opphav, ser ut til å være drivkraften for Gunilla i hennes kunstproduksjon. Et slikt møte krever mot og ærlighet. Hennes kunstobjekter er heller ikke likegyldige, de krever faktisk at du inntar en holdning. Jeg tar meg selv i å tillegge dem dypt meningsbærende trekk. Ved sin sanselige gåtefullhet ansporer de meg til å tenke på mellommenneskelige relasjoner i vid forstand, og her kan det passe å ta dem ut av sin objektsammenheng og over i kunstfeltet generelt. Dette siste fristed i vår "avtryllede" tilværelse, det stedet hvor alt ennå ikke er fastlåst – der evnen til forestillelse spiller en viktig rolle.

"Rörelse I" 23 x 30 x 24 cm, Gunilla M. Åkesson@BONO 2006
Foto: Vidar Helle

"Rörelse VI" 30 x 22 x 12 cm, Gunilla M. Åkesson@BONO 2006
Foto: Vidar Helle

"Kunsten er vårt eneste håp, det eneste mulige kommunikasjonsfeltet mellom folk som står klar til å drepe hverandre, mellom "vi" og "dem", sa den amerikanske regissøren Peter Sellars i et intervju nylig. "Før noe kan endres politisk, må vi forstå at vi hører sammen. Kunstfeltet er den arenaen der dette kan skje. En kunstner kan velge å gå til årsaken, ikke starte ved konsekvensen", sier han. "For tilbake der, ved røttene, vil du se at det var mulig å gjøre veivalg, og på et eller annet tidspunkt må du se hva i deg selv som er godt eller dårlig. I speilbildet møter du deg selv, og siden de andre - alt må starte der. Ut fra en forståelse av seg selv, kan en begynne å forstå andre. Kunst er en del av en totaløkologi. Den kan ikke erstatte sosiale, økonomiske eller politiske handlinger. Men den kan åpne for veier og for andre typer handlinger der det ikke har vært forbindelse tidligere. Det handler om å kunne forestille seg å være i andre sine sko. Det er gjennom vår fantasi at folk blir likeverdige. For den politiske virkeligheten er fremdeles sterkt preget av "oss" og "dem". En dør er blitt lukket. Det går an å gå tilbake og åpne den døren. Du må gå dypt. Du må være ærlig".

Kunst som er forankret i et håndverk, kan også resultere i ekspressive objekt som stiller viktige spørsmål til tilværelsen. Disse keramiske gjenstandene representerer verk som er "klort ut av hjerteroten", og som krever å være av eksistensiell karakter. Arbeid som er "klort ut av hjerteroten" var tidligere en karakteristikk for godt kunsthåndverk. "Art is a fruit that grows in man, like a fruit on a plant, or a child in its mother's womb." sa den før nevnte Jean Arp, en beskrivelse som jeg synes passer spesielt godt for denne kunstnerens seriøse holdning til avfødningen av hvert enkelt objekt. Verkene på denne utstillingen viser ståstedet akkurat nå. Hennes veier er uransakelige, for det synes som om hun bærer i seg dype krefter til utforskning og forandring.
Lykke til, Gunilla.

Bergen, juli 2006.

Grete Huus,
kurator / kunsthåndverker.

Gunilla M. Åkesson er aktuell med utstillinger på følgende steder:
Galleri Lerverk, Göteborg, 2 - 24 september, 2006, **Galleri F15**, Moss, "Tendenser" 21 oktober - 19 november, 2006